

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Ehdotetun lain tarkoituksena olisi edistää viranomaisten tiedonhallinnan laatua, tietoturvallisuutta sekä viranomaisten tietoaaineistojen vastuullista hyödyntämistä siten, että viranomainen voi hoitaa tehtävänsä hyvää hallintoa noudattaen tehokkaasti ja tuloksellisesti tuottamalla laadukkaita palveluita hallinnon asiakkaille. Uudistus on tarpeellinen ja edistää toteutuessaan tiedonhallinnan laatua ja tietoturvallisuutta.

Kansalaisten näkökulmasta on tärkeää edistää sitä, että häntä koskevia tietoja ei palveluprosesseissa kysytä tarpeettomasti, vaan viranomaisten hallussa jo olevia tietoja hyödynnetään mahdollisimman laajasti. SOSTE toteaa, että tarpeetonta byrokratiaa pitää vähentää. Samalla on kuitenkin huomioitava tietoturvallisuus sekä henkilöiden oikeudet omiin tietoihinsa.

Esityksen mukaan laissa säädettäisiin julkisen hallinnon yleisistä velvoitteista tiedonhallinnassa. Lakia sovellettaisiin myös yksityisiin henkilöihin ja yhteisöihin siltä osin kuin niihin sovelletaan viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain säännöksiä. SOSTE katsoo, että laista ja sen perusteluista ei yksiselitteisesti selviä mihin yhteisöihin ja missä tilanteissa lakia sovelletaan. SOSTE toteaa, että lain tulee koskea vain viranomaisia tai vaihtoehtoisesti soveltamisalan tulee olla huomattavasti selkeämpi. Selvennykseksi ei riitä määrittelyminen käsitteillä, joita ei ole avattu.

SOSTE toteaa, että parhaillaan on valmistelussa lainsäädäntöä, jossa käsitellään ja määritellään tiedonhallintaa ja tietoaaineistojen hyödyntämistä mm. sote – ja maakuntauudistus. Tietojen hallittu liikkuvuus on tärkeää esimerkiksi valinnanvapauteen liittyvän tiedonhallinnan toteuttamiseksi sekä asiakassuunnitelmien laatimiseksi. Esitys jättää kuitenkin epäselväksi sovelletaanko tai miltä osin esitettyä lakia sovelletaan erityislain sijaan palveluntuottajiin, silloin kun ne tuottavat palveluista julkisilla varoilla.

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

Tiedonhallinnan sääntely on hajautunut useaan yleislakiin sekä runsaaseen erityislainsäädäntöön. SOSTE pitää hyvänä esityksen tavoitetta selkeyttää nykytilaa. Lainsäädännön yhtenäistäminen ei kuitenkaan pelkästään riitä. Lain selkeyteen on myös kiinnitettävä huomiota, jotta tavoitteet on mahdollista toteuttaa.

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

-

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

3 §

Esityksen perustelujen mukaan tiedonhallintalaki olisi tiedonhallintaa koskeva yleislaki, jota noudatettaisiin kattavasti viranomaistoiminnassa. Esityksessä on todettu, että tiedonhallintaan mm. sosiaali- ja terveydenhuollossa voi sisältyä erityisiä sääntelytarpeita, joista säädetään ao. erityislaissa ja tämä tulee sovellettavaksi tiedonhallintalain sijaan. Kuitenkin esitettyssä laissa olevia tietoturvaluottuutta koskevia pykäläiä sovellettaisiin ensisijaisesti.

SOSTE toteaa, että perusteluissa pitää selventää kuuluuko esitetyn lain soveltamisalaan myös esimerkiksi yksityiset sosiaali- ja terveystalveluiden tuottajat silloin kun palveluja tuotetaan sopimussuhteessa julkisista varoista maksetulla korvauksella. SOSTE katsoo, että sekä säännöksen ehdotettu sanamuoto että perustelut ovat tulkinnanvaraisia, joka johtaa tulkintaongelmiin lain soveltamisalan kannalta.

Mikäli julkista tiedonhallintaa koskeva sääntely koskee osittain myös yksityisoikeudellisia oikeushenkilöitä ja luonnollisia henkilöitä, tämä tulee kirjata selkeästi ja vaikutukset tulee arvioida kattavasti. Esimerkiksi tietojen sähköistä luovutustapaa koskevat tekniset järjestelyt, tietoturvaluottuusvaatimukset ja lokitietojen kerääminen vaativat laajoja tietojärjestelmämuutoksia, jotka tulee suunnitella ja budjetoida etukäteen. SOSTE toteaa, että on kestäväntöntä, jos esitetyn lain velvoitteet aiheuttavat suuria ja ennakoimattomia kustannuksia yksityisille toimijoille.

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvaluottuus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

14. Muut huomiot

-

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

-

Tietoturvallisuus:

-

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

-

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

-

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

-

Muuta huomioitavaa:

-

Päivike Maarit
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry - Hyväksytty SOSTEn johtoryhmässä
28.9.2018, pääsihteeri Vertti Kiukas